

Euskaltzaindiak 2016. urtean sinatutako hitzarmenak

Bilboko Udala

Apirilaren 5ean, Bilboko Udalak eta Euskaltzaindiak lankidetzahitzarmena sinatu dute. Udalaren izenean, Juan Mari Aburto alkateak eta, Euskaltzaindiarenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak izenpetu dute. Biok adierazi dutenez, Bilbon euskara bultzatzea da xede nagusia.

Andres Urrutiarekin batera, Xabier Kintana idazkaria, Adolfo Arejita Iker sailburua eta Erramun Osa idazkariordea izan dira ekitaldian. Koldo Narbaiza Bilboko Udaleko Euskara zinegotzia ere bertan izan da.

Aspalditik elkarlanean ari dira bi erakundeok, 2008an izenpetu baitzen Udalaren eta Akademiaren arteko lehenbiziko hitzarmena.

Bilboko Udalak, Euskara eta Hezkuntza Sailaren bidez, Euskaltzaindiari 15.750 euroko urteko diru-laguntza eman dio, euskal literaturaren zuzeneko ikaskuntza eta ikaskuntza sakona bultzatzeko, Bilbon euskararen erabilera sustatzeko, eta hizkuntzaren arloko aholkularitza ziurtatzeko.

Sinatutako hitzarmenak jasotzen duenez, Udalak eta Euskaltzaindiak euskararen arloko kultura zabaltzeko jarduerak, ikastaroak, hitzaldiak edo erakusketak bultzatuko dituzte. Bestalde, Euskaltzaindiak beharrezko aholkularitza linguistikoa eskainiko die Udalaren zerbitzuei, bilbotarrei informazio egokia eman ahal izateko.

Elkarlanaren lehen emaitza laster ikusi da. Izan ere, maiatzean, Bilboko Udalaren eta Laboral Kutxaren laguntzarekin, Bilbon "Euskara ibiltaria" izeneko erakusketa antolatu du Euskaltzaindiak.

Gasteizko Udala

Maiatzaren 16an Gasteizko Udalak eta Euskaltzaindiak lankidetzaz hitzarmena beritu dute. Udalaren partetik Gorka Urtaran alkateak sinatu du, eta Euskaltzaindiaren partetik, Andres Urrutia euskaltzainburuak. Hitzarmen horrek zehazten dituen lan hauek burutu ditu Euskaltzaindiak 2016an:

1. Askartza, Bolibar, Urizarri Nagusia, Aberasturi, Andollu, Argandoña eta Villafranca herrietako erregistroak bildu eta fitxa berriak sortu.
2. Arratzua II datutegia sortu.
3. Askartza, Bolibar, Urizarri Nagusia, Aberasturi, Andollu, Argandoña eta Villafranca herrietako datuen analisisa eta antolaketa (lehen itzulia).
4. Ahozko inkestak egingo dira Arratzua II-ko herri guztietan.
5. Aberasturi, Bolibar, Urizarri Nagusia eta Askartza herrietako deskribapenak egingo dira, hau da, herri bakoitzean dauden lekukotza guztietatik egokienak aukeratu eta behin-behineko testuak idatzi.

Hebreeraren Akademia

Hebrear Hizkuntzaren Akademiak (Ha'academia Lalashón Ha'ivrit) eta Euskaltzaindiak hitzarmena sinatu dute 2016an, beren arteko harremanak landu, elkarri informazioa eman eta agerkariak beren artean trukatzeko helburuarekin.

Sinatutako hitzarmenak bi akademien arteko lankidetzarako oinarriak eta tresnak ezarri nahi ditu, beren ardurako hizkuntzen gainean elkarrekiko azterketa eta proiektuak koordinatuki garatzeko. Besteren artean, elkarren intereseko argitalpenetan lankidetzaz bilatuko da. Kongresu, jardunaldi eta mintegiak elkarrekin antolatzeak aukera ere aurreikusten du hitzarmenak. Era berean, informazioa, liburuak, argitalpenak eta gainerako material interesgarriak trukatzeko dituzte elkarren artean.

Israelgo Estatuak sortu bezain laster, 1953an, bertako Parlamentuak Akademia hori hebreara arautzeko erakunde nagusi izendatu zuen, eta, harrezkero, bera da hizkuntzaren ortografia, morfologia, gramatika eta hebreerazko hitzak beste hizkuntzetara letraldatzeko arauak ematen dituen; Israelgo Estatuan nahitaez bete beharrekoak dira arau horiek. Akademiak 23 kide dauzka, eta unibertsitateko irakasle, idazle, poeta, hebreista eta teknikari adituz osaturik dago. Egoitza Jerusalemen du.

Independentzia lortu ondoren legezatu zen arren, Hebreeraren Akademia lehenago sortua zen, 1890. urtean, Eliezer Ben Yehuda-ren eraginez. Hizkuntzalari horrek proposatu eta prestatu zuen, hain zuzen, hebreera modernoaren berpiztea, bi oinarri hauetan finkaturik: alde batetik, Bibliako eta azken bi mila urteotako hebreera idatziaren tradizioa, eta bestetik, aramera eta beste hizkuntza semitikoak, batez ere arabiera kontuan izanda. Hark proposaturiko hebreera batu hori, irakas-kuntzari eta Estatuaren laguntzari esker, gaurko israeldar guztien ohiko hizkuntza bilakatu da.

Aipaturiko hitzarmenaren testua euskaraz eta hebreeraz idatzirik dago. Andres Urrutia euskaltzainburuak eta Moshe Bar-Asher Hebrear Hizkuntzaren Akademiako presidentek sinatu dute.

Euskararen Erakunde Publikoa

Euskararen Erakunde Publikoak (EEP) eta Euskaltzaindiak 2016. urteko betebeharrak jasotzen dituen hitzarmena sinatu dute. Bi erakundeon arteko lankidetzaren lerro nagusiak berrestez gain, 2016an egin beharreko lanak zehazten ditu dokumentuak. Besteak beste, EEPk Jaurlaritzarekin batera antolatzen duen Proiektu Deialdian aurkezten diren lanen hizkuntza kalitatea zaindu, toponimoen grafia egokiari buruzko galderei erantzuna eman, aholkularitza zerbitzu bat eskaini, edo Euskal Corpus Onomastikoaren datu-basea osatzen jardun du Akademiak aurten. Horrez gain, eta akordio berriari esker, *Piarres Larzabalen antzerkigintza 1950-1982* liburua argitaratuko da.

Aspaldikoa da Euskaltzaindia eta EEPren arteko lankidetzaz, erakunde bien arteko lehen hitzarmen-markoa 2008an izenpetu zen. Aspaldiko hitzarmen-marko hark bi erakundeek elkar aditurik egin beharreko lanen nondik norakoak zehazten zituen, eta lankidetzaren ardatzak eta erakunde bakoitzaren betebeharrak finkatzen. Segidan, 2014-2016 epealdirako lankidetzaz esparrua finkatzen zuen akordio-marko berria sinatu zuten erakundeek; xehetasunak, aldiz, urtero finkatzen dira, hitzarmen orokorrari lotutako gehigarri bat izenpetuz. Beraz, orain izenpetutakoa hitzarmen-marko horren eranskina da.

Euskararen Erakunde Publikoa (www.mintzaira.fr) edo EEP (frantsesez, Office Public de la Langue Basque, OPLB) Ipar Euskal Herrian euskararen inguruan lan egiteko botere publikoek 2004an sortu zuten lehen erakunde ofiziala da. Bere hel-

buru nagusiak bi dira: batetik, euskararen aldeko hizkuntza politika publikoa eta hitzartua asmatzea eta definitzea, eta, bestetik, horretarako behar diren finantza baliabideak bermatzea.

Baionako Udala

Baionako Udalak eta Akademiak lankidetza-hitzarmen historikoa izenpetu dute Baionako herriko etxean. Jean-René Etchegaray Baionako auzapezak eta Andres Urrutia euskaltzainburuak sinatu dute dokumentua.

Zehatz-mehatz, hauek dira 2016. urtean hitzarmenak ahalbidetu dituen egitasmoak:

- *Euskararen Herri Hizkeren Atlasaren* aurkezpena; *Erlea* literatura aldizkariaren aurkezpena; XXI. Jagon Jardunaldia; eta *Euskaltzaindiaren Hiztegi* berriaren aurkezpena.
- Honela, Baionako Herriko Etxeak onartzen dio Akademiari euskararen araugintzan eta normalizazioan egiten duen lana, erakunde gisa "erreferentziakoa" dela aitortzen duen heinean.

Akordioan jasotzen den legez, 2016an, Euskaltzaindiak ondoko lanak hartu ditu bere gain: Baionako Herriko Etxeari eta biztanleei laguntza eta aholku ematea, euskararen normalizazioan, garapenean eta gizarteratzean; Herriko Etxeak eskatzen dion hizkuntza aholkularitza ematea, bereziki toponimoen hizkuntza egokitasunari dagokionez; eta euskararen estatusari buruzko aholkularitza eta lanak egitea, bereziki jardunaldiak, bilkurak, aurkezpenak eta abar, euskararen aurrerapenerako xedea aintzat harturik.

EiTB

2016an, Maite Iturbe EiTBko zuzendari nagusiak eta Andres Urrutia euskaltzainburuak 2020ra arteko lankidetza-hitzarmena sinatu dute, EiTBren Bilboko egoitzan.

Akordioaren bitartez, euskara eredu estandarra zabaltzen lagunduko du erakunde publikoak, bere plataforma eta hedabide guztietan; horrez gain, euskalkien aberastasuna bistaritzen eta balioan jartzen ere ahaleginduko da. Bestetik, EiTBren testu-masa erabiltzen jarraitzeko aukera ematen zaio Euskaltzaindiari.

EiTBren eta Euskaltzaindiaren arteko hitzarmen horretan jasotzen denez, EiTBko hedabideek kalitatezko euskara eredu estandarra zabaltzen eta finkatzen lagunduko dute ondorengo lau urteetan. Aldi berean, euskalkien aberastasuna bisitaratzen eta balioan jartzen ere ahaleginduko dira, hizkuntza erregistro egokiak erabiliz, saio bakoitzari eta komunikazio egoera bakoitzari dagokion eran. Aurretik egin izan den legez, irizpideak EiTBren estilo liburuak jasoko ditu.

Hori guztia aurrera eramateko, EiTBk Euskaltzaindiaren laguntza eta kolaborazioa izango du (batik bat, Hizkuntza Kalitatearen Behatokitik eskainiko dio laguntza hori Akademiak). Gainera, EiTBren testu-masa erabiltzen jarraitzeko aukera ematen zaio Euskaltzaindiari, UZEI, Elhuyar eta IXA taldeekin batera garatzen diharduen Lexikoaren Behatokia osatu ahal izateko.

Halaber, eta urtean behin, Euskaltzaindiaren zuzendaritzak txostena helaraziko dio EiTBko zuzendaritzari, erakunde publikoaren hedabide bakoitzean erabiltzen den hizkuntza-ereduaren zuzentasunari eta egokitasunari buruz aholku emateko eta euskararen garapenean bidelagun izateko helburuarekin. Horrez gain, Akademiak erantzun zuzena emango dio EiTBren Euskara Zerbitzuari, eta EiTBren zuzendaritzak beharrezko ikusiz gero, hitzarmen horrek barruratzen dituen gaietan trebakuntza ikastaroak, jardunaldiak edo informazioa emango dio Akademiak.

Azkenik, hitzarmen berriaren xedeak bideratzen eta erakunde bien arteko harremanak egoki kudeatzen laguntzeko jarraipen-batzorde bat eratuko da; erakunde bietako kide bana izango du jarraipen-batzorde horrek. Gogoratu behar da 2003. urtetik datorrela EiTB eta Euskaltzaindiaren arteko lankidetzaz, eta ordutik kalitatezko euskara sustatu eta zabaltzearen alde egin dutela bi erakundeek.